

20 glade år med Gabriel Scott Selskabet

Av Kirsten og Thor Einar Hanisch

22. mai 1997 ble Gabriel Scott Selskabet formelt stiftet som «Forening for fremme av Gabriel Scotts litteratur». I første årsmøte 20. februar 1998 skiftet man navn til «Gabriel Scott Selskabet». Første spire til utviklingen var innkallingen til idedugnad 19. august 1996. I slike sammenhenger heter det oftest at det sto kvinner bak. I vår sammenheng gikk en kvinne foran med Ingjerd Modal som inspirator og leder. Første styre besto av John og Elisabeth Dobey (innehaverne av Brekkekjær), Tøtta Mollestad, Unni Hansen og Ingjerd Modal som leder de to første årene, 1997-1999, deretter Bjørg Adine Michalsen i to år 1999-2001, Torstein og Kristine Gilje 2001-2007, Thor Einar og Kirsten Hanisch 2007 - 2011, Stein Gauslaa 2011-2013 og Anders Bjørnholmen, valgt inn på årsmøtet i 2013

Nå i 2017 er det tid for å markere og å glede seg over vårt fremgangsrike Gabriel Scott Selskab som har gitt oss, og fortsatt gir oss, så mange gleder. I bunn fra 1997 lå en tanke om at det skulle ha både en næringsmessig og en idealistisk side. Næringsmessig tenkte man i utgangspunktet først og fremst turistnæring, men etter hvert gjennom årene ser en at også andre omfattende industrielle, organisatoriske og miljømessige forhold som Scott belyser, utfordrer og inspirerer stadig mer. Den idealistiske forståelsen var at Gabriel Scott har et godt budskap å bringe dagens mennesker – nemlig kjærlighetens budskap. Han taler de svakes sak og lærer oss nøysomhet og glede over hverdagens små hendelser. Han ser også at den tekniske utvikling er i ferd med å ødelegge naturen – og få er det som kan beskrive naturen langs kysten og i innlandet som han. Det står respekt av Gabriel Scotts omfattende forfatterskap (60 bøker), og vi mener det kan tjene som en kilde til positive holdningsendringer i vår materialistiske hverdag.

To satsinger ble de rådende og har gitt mål og retning alt fra starten av Selskabet: Nyutgivelse av Gabriel Scotts bøker og å arrangere årlige Gabriel Scott-dager. Alt første året var bokbudsjettet kr. 130.000, lokalt næringsliv stod som garantister for lånet i Sparebanken Pluss, Høyvåg. «Vester i skjærene» og «Jernbyrden 1 og 2» ble gitt ut. De første Scott-dagene og en litteraturfestival ble suksessfullt arrangert i 1998 og ga klassikerstøtte fra Norsk Kulturfond til å gi ut fire av Scotts barnebøker: «Tripp-Trapp-Tresko», «Hollender Jonas»-bøkene og «Sølvfaks», «Pider Ro's historier» og «Det spøker». Siden gikk utgivelsene slag i slag og har foreløpig kulminert med rundt 40 bøker. Ambisjonen nå er å gi ut alle. Mange har nådd fram

til et internasjonalt publikum gjennom de mange oversettelsene. Fremst blant disse er «Det gygne evangelium» og «Kilden», gitt ut av Gabriel Scotts sønnesønn Jan Scott på engelsk i USA som «The Golden Gospel» og «Markus The Fisherman». «Dagene» har pågått år for år uten avbrudd med aktuelle temaer. De første to var «Scott og maten» og «Scott og barna», begge veritable suksesser, som så mange temaer siden.

Selskabets organ «Treskoposten» kom ut første gang torsdag 27. august 1998. Det er et viktig bindeledd mellom medlemmene, men også i forhold til potensielle medlemmer, pressen og andre interesserte. Det er nå digitalisert og gir alle anledning til å lese om og å følge med i utviklingen. Her avspeiles det at sterke navn alltid har vært med på å prege «Dagene» og ofte også gjort seg gjeldende gjennom foredrag og artikler om Scott rundt om i landet. Professorene Jacob Jervell «Gud velsigne Vårherre», Guttorm Fløistad, Notto R. Thelle, Gunnar Breivik, Øyvind T. Gulliksen, Ernst Håkon Jahr, Bjørn Hemmer, Paul Leer-Salvesen, og biskopene Per Arne Dahl, Olav Skjevesland og Stein Reinertsen, domprost Dag Nordbø og prost Steinar Nilsen, forfatterne Harald Olsen og Karsten Isachsen, sogneprestene Kathrine Tallaksen Skjerdal, Rolf Erik Hanisch, Anne Bjørnholmen Øvensen, Steinar Lindvik, Bjørg Adine Michalsen, hovedoppgave «Mennesketjeneste er gudstjeneste», Per Jakob Skaanes, hovedoppgave i idehistorie, Knud Gabriel Knudsen, hovedoppgave, Øystein Lønn, Einar Økland, Vidar Fløde, Gunvald Opstad Karsten Orginius Nielsen, Jarl V. Erichsen, Kristine Gauslaa Gilje, er blant mange som har gitt viktige bidrag til forståelsen av Gabriel Scotts etikk, livssyn, gudsforståelse, menneskenes

kår, engasjement for miljøet og har aktualisert han for vår moderne, pluralistiske tid. Selv sa Scott: - Det kommer ikke an på hva vi mener om Gud, men hva Gud mener om oss», «Håpet er troens og dådens mor», «Makten over andre er intet – makten over seg selv er alt», og «Verden har ikke flere savn enn at vi nådde å stille dem alle om hver av oss rakte vår neste hånden og gav han en håndshjelp hver dag». Dr Max Tau betydde mye for han og Nobels fredsprisvinner Albert Schweitzer med sin ærefrykt for livet- filosofi så mye at den fikk alkejegeren Scott til å kaste alle sine jaktvåpen ut av vinduet på Maagereiret ned i Galtesund. Bare filosofen Baruch Spinoza (1632-1677), muligens også Goethe, Einstein, Gandhi, Frans av Assisi, Franklin, Lincoln, betydde vel mer som inspirator for han gjennom livet. Dikterkollegaer som roste Scott for hans diktning, var Nobelprisvinner Knut Hamsun, Ronald Fangen, Johan Falkberget, Sigrid Undset, Johan Bojer, Herman Wildenvey, Sigurd Hoel og mange flere. Da Harald Thaulow ved Scotts død i 1958 la ned krans fra Forfatterforeningen av 1952, uttalte han: - Vi ser i Gabriel Scott den mann som har skrevet det aller ypperste i prosalyrikken – «Kilden» vil alltid stå som noe av det reneste og vakreste som er skapt».

Treskoposten har også rapportert om mange som har uttalt seg rosende om Gabriel Scotts livsfilosofi og livsmot og om hans kjærlighet til Sørlandet. Av disse kan nevnes Odelstingspresident og Aftenposten-redaktør Herman Smitt Ingebretsen, Radiumhospitaldirektør Jan Vincents Johannessen, Forlagssjef Harald Grieg og tidligere Kirke- og undervisningsminister, lektor Tore Austad, sjefredaktørene i Agderposten Einar Gauslaa og etterfølgeren, Selskabets egen Stein Gauslaa, og Fædrelandsvennens sjefredak-

Gabriel Scott Selskabets ledere

Fra venstre:

Kristine og Torstein Gilje (2001-2007)

Ingjerd Modal (1997-1999),

Stein Gauslaa (2011 -2013)

Bjørg Adine Michalsen (1999-2001).

Dagens leder Anders Bjørnholmen (2013-...

Thor Einar og Kirsten Hanisch (2007-2011)

tør Johannes Seland, Olav Varen, Sven Kåre Larsen, Magne Songvoll, Anstein Nørsett, Anders Buestad, Gabriel Knudsen, Sturla Ertzeid, Jostein Andreassen, Øystein Nilsen. Halvor Fjermeros, John Nome, Øyvind Bjorvatn, Einar Bjorvatn, hovedoppgave, Thor Gabrielsen, Scotts nevø, Torunn Tørrå, Svein Slettan, Bjørg Seland, Terje Mesel, Stein Ørnøy, Hilde og Francis Sejersted, Thor Gotaas, Lars Verket, Paul Sveinall, Arne Henriksen, Kristine Gauslaa Gilje, Torstein Gilje, Kirsten Hanisch, Thor Einar Hanisch, Signe Bjørnholmen, Anders Bjørnholmen, Stein Gjulem, Martin Birkeland, Arnhild Torsvik Egeland, Kristian Hornemann, og Gabriel Scotts gode venner, «fortellerne» og jakt- og fiske-turkameratene Johannes Snemyr og Peder Johan Pedersen «Pider Røden, Våben-Pedersen». Dessuten nylig kommet opp med kåserier, foredrag, artikler: Harde Johannessen, med en banebrytende fokusering på Gabriel Scotts internasjonale gjennomslag og utstillingen «Gabriel Scott i utlandet», Vibeche Grødum, Treskopostens påtroppende redaktør, om sine interessante møter med Gabriel Scotts diktning og hans oppveksthus, som hun og hennes mann nå eier, og IB-elev Matias Hodne Hanisch' litterære analyse av «De vergeløse» som tendensroman, og ungdomsskoleelev Maren Kjøstvedts møte med Gabriel Scotts litteratur. Så sannelig spirer og gror det i Scotts spor.

Selvsagt, utenom bøkene og skriftene fra Scott selv, er det likevel hans to biografer, Arne Beisland og Truls Erik Dahl, som har bidratt mest til å gi oss overblikk over hva forfatteren Gabriel Scott har betydd og fortsatt betyr for Nasjonen Norge og for Sørlandet og Sørlandene spesielt. Framheves også i denne sammenheng fortjener

også Selskabets æresmedlem Ingjerd Modals svært velkomne og nyttige publikasjon «Gabriel Scotts Høvåg og Brekkestø, en guide til Gabriel Scotts litteratur i Høvåg og Brekkestø». Med stor takk til deg Ingjerd Modal og til vår tidligere leder Kristine Gauslaa Gilje og til dagens turglade leder Anders Bjørnholmen, som omvisere for de mange interessante turer i Gabriel Scotts fotspor Selskabet gjennom årene har arrangert og fortsatt arrangerer.

Så, du verden så godt hjulpet Gabriel Scott Selskabet har vært med alle de herlige musikk-, regissør-, sang-, og skuespillerkreftene, som har stilt opp og beriket arrangementene: Forfatteren Rune Belsvik, teatersjef Ingrid Fortun, regissørene Aksel-Otto Bull, Anne Karin Hytten og Anne Bjørkvik, Henrik Rafaelsen, Agnes Kittelsen, Asbjørn Arntsen og Harald Fjelde med tonefølge, Jan Hartvig Henriksen, Jens Olai Justvik, Birte Myhrstad, Tellef Juva, Trygve Trædal, Jon Kleveland, Siv Justnæs, Anne Ma og Jan Erik Usterud, Dag Ellefsen og Finn Bendixen, The Hesnes Brothers med Peer Rødal Haugen og Kirsti P. Haugen, Lars Emil Nielsen, Trond Markusen, Hilde og Jo Eskild, Ole Geir Feste, Knut Walle, Ivar Bøksle, Frik Hougen, Giert Werring, Jørn-Bjørn Fuller-Gee, Bjarne Bjorvatn, Stian Tveit, Andreas Kvebæk Dahl, Sissel Irene Sødal, Tim Blomberg, Blåvisekompaniet, Solveig Refvik, Astrid Jakholt Økland, «Duo Rosso»: Gjøril Songvoll, Therese Kinzer Eriksen, Rolf Meyer Tallaksen, Bjørn Kjellman, Kari Grostad. Lisa Daland, Koret «På tvers», Gabriela Csepregi, Jebby Zithulele Haugen. Hanne Øhrn Drønen, Lørdagsskolens strykeorkester.

Så må vi ikke glemme hvor viktig det er at Selskabet er så godt eksponert på nettet, takket være Peer Rødal Haugen og Arthur Myhre Scott, som gjennom år har utviklet portalene. Ved dette har også Treskoposten fått et løft i utforming og innhold. Også Trond Print Design (tidl. Terjes Trykkeri), med Jorun Vatland som kontaktperson, gjør en profesjonell jobb. At forlagsdriften går så godt skyldes også i høy grad vår forlagssjef Peer Rødal Haugen, Eva Kristiansen og Arne Henriksen. Arrangementskomiteen, nå med Signe Bjørnholmen, May Robertstad, Jens Stien og Jorun Vatland, bidrar sterkt til å gjøre alle arrangementene så hyggelige at alle som kommer på dem trives og at folk tegner seg som medlemmer, kjøper bøkene og kommer igjen. Vår blomsterdekoratør Karin «Tøtta» Mollestad har gjennom alle år stilt med herlige villepler og villblomster, som Scott elsket, til arrangementene, og sørlandsnaturens genuine blomsterkranser ved de store begivenhetene når Gabriel Scottbautaer skal bekranses.

Til slutt må det understrekes med flere streker under: En ekstra inspirasjon for Gabriel Scott Selskabet gjennom våre 20 år har alltid vært Gabriel Scott-sønnesønnene som stadig møter opp på Scott-dagene og hever arrangementene: Paul, Jan, Helge, Arne, av og til også med hustruer. Og Arne Scott har invitert oss til Maagereiret igjen! Også på andre måter har dere alltid støttet Selskabet.

Kirsten og Thor Einar Hanisch

Artikkelen er bearbeidet etter foredrag av TEH om temaet i Lillesand Bibliotek 9. des. 2016 og i UiA Senioruniversitet i Kristiansand 10. jan. 2017.